

Perheen talo -yhteistyö

TOIMINTAKERTOMUS 2011

SISÄLLYS

1 YLEISTÄ PERHEEN TALO -YHTEISTYÖSTÄ

2 PERUSTIEDOT KUMPPANEISTA

- 2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
- 2.2 Iisalmen Pelastakaa lapset ry
- 2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

3 OHJAUSRYHMÄ

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

- 4.1 Toiminta-alue
- 4.2 Päämäärä
- 4.3 Tavoitteet - Yhdessä lapsen parhaaksi

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

- 5.1 Tukihenkilötoiminta
- 5.2 Vertaisryhmätoiminta
- 5.3 Perhekahvila Onni ja Ilona
- 5.4 Perhetupa
  - 5.4.1 Tapaamispaikkatoiminta
  - 5.4.2 Yökylätoiminta
- 5.5 Perhepalvelupiste
- 5.6 Perheleiri
- 5.7 Muut tapahtumat

6 VAPAAEHTOISTYÖN KEHITTÄMINEN

7 TIEDOTTAMINEN

8 YHTEISTYÖRYHMÄT

- 8.1 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhevalmennus-työryhmä
- 8.2 Ylä-Savon SOTE:n kuntayhtymän Perhekeskus-työryhmä
- 8.3 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä
- 8.4 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto
- 8.5 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

9 ARVIOINTI

1 YLEISTÄ PERHEEN TALO -YHTEISTYÖSTÄ

Paikalliset lastensuojelujärjestöt: Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ja Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ovat tehneet pitkään- teistä yhteistyötä yhteisen tavoitteen - YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI- mukaisesti jo yli kymmenen vuoden ajan. Tehostaakseen tavoitteen saavuttamista järjestöt hakivat rahoitusta Perheen talo -yhteistyöhankkeelle Raha-automaattiyhdistykseltä, joka on rahoittanut hanketta vuodesta 2004 lähtien. Vuodesta 2009 alkaen Perheen talo –yhteistyö on saanut RAY:N kohdennettua Ak-toiminta-avustusta.

Ylä-Savon SOTE (sosiaali- ja terveydenhuollon) kuntayhtymään kuuluu Iisalmi, Vieremä, Sonkajärvi ja Kiuruvesi ja sen alueella asuu noin 40 100 asukasta. Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä on tukenut Perheen talo –yhteistyötä kuluneena vuonna 5000:lla eurolla. Yhteistyöhankkeen hallinnoijana on toiminut Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry.

Lisäksi Olvi-säätiö avusti Perheen talo –yhteistyötä 10 000 eurolla vuonna 2011. Lions Club LC Iisalmi/Koljonvirta lahjoitti vappuarvoista saamansa myyntivoiton 2 050 euroa 26.6.2011 käytettäväksi vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen ja perheleiriin.

Perheen talo –yhteistyön koordinaattorina on toiminut Sinikka Niskanen ja osa-aikaisena ohjaajana (20 tuntia viikossa) Sirkku Nevalainen. Työllistämistuella oli palkattuna vertaisryhmäohjaajana Eija Hiltunen.

Tiivis kumppanuus kolmen suuren valtakunnallisen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten sekä julkisen sektorin, oppilaitosten ja muiden yhteistahojen kanssa on ollut ainutlaatuista ja innovatiivisuudessaan merkittävää. Perheen talo –yhteistyön ja yhdistysten yhteistyössä kehittämät vertaisryhmä-, tukihenkilö- ja avopalvelutoiminnat (yökylä- ja tapaamispaikkatoiminnat) sekä moniammatillisen Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmän perustaminen ja perheleiri oppimisympäristönä yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa ovat löytäneet oman paikansa ehkäisevän lastensuojelun palveluprosesseissa. Perheen talo –yhteistyön kolmannen sektorin asiantuntemus on ollut käytettävissä esimerkiksi Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhekeskus-työryhmässä, joka aloitti elokuussa 2010. Toimintavuosi 2011 on ollut valtakunnallinen Vapaaehtoistyön teemavuosi ja toiminnassa on erityisesti kiinnitetty huomiota ammatillisen vapaaehtoistyön kehittämiseen mukana olevissa yhdistyksissä.

Ylä-Savon alueella, Iisalmen ympäristössä olevat pienet kunnat tarvitsevat kumppanuushankkeen kaltaisia toimijoita auttaakseen lapsiperheitä lukuisten haasteiden edessä. Mielenterveys- ja päihdeongelmien lisääntyessä varhainen puuttuminen uudentyypisillä työmenetelmillä on auttanut ja auttaa lapsiperheitä arjessa. Ehkäisevällä lastensuojelulla ja varhaisella puuttumisella voidaan vaikuttaa perheiden sosiaalisen pääoman kasvattamiseen ja turvaverkkojen luomiseen.

Tervetuloa mukaan vapaaehtoistyöhön!

2 PERUSTIEDOT YHTEISTYÖKUMPPANEISTA

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry ja Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry ovat tehneet yhteistyötä perheiden tapahtumien ja koulutus-tilaisuuksien järjestämisessä 1990-luvulta lähtien.

2.1 Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry on perustettu 9.12.1925. Sen toiminnan tarkoituksena on edistää iisalmelaisten lasten, nuorten ja lapsiperheiden perusturvallisuutta, hyvinvointia ja tervettä kehitystä.

Yhdistyksen keskeisimpiä toimintamuotoja on perhekeskustoiminta (Perhekeskus Onni ja Ilona) tavoitteenaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen tukemalla lapsiperheiden jaksamista, vahvistamalla vanhemmuutta, auttamalla perheitä luomaan sosiaalisia verkostoja ja estämällä syrjäytymistä. Leikkikenttätöiminta työllistää kesäisin nuoria ohjaajiksi ja tarjoaa 3 - 10 -vuotiaalle lapsille ohjattua toimintaa. Koko perheen tapahtumien kuten lystisunnuntai järjestämisen yksin tai eri yhteistyökumppaneiden kanssa tavoitteena on tukea lasten ja vanhempien yhdessäoloa. Yhdistys tukee tukioppilastoimintaa ja jakaa EU -ruokatukea vähävaraisille lapsiperheille. Yhdistyksen hiekkataidetapahtumassa lapset saavat uusia virikkeitä. Lisäksi yhdistys pyrkii huolehtimaan lasten ja perheiden näkökannan huomioonottamisesta paikallisessa päätök-

senteossa. Yhdistyksellä oli vuonna 2011 yhteensä seitsemän palkkatuella työllistettyä henkilöä sekä 4 henkilöä erilaisissa harjoitteluissa.

2.2 Iisalmen Pelastakaa Lapset ry

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry on perustettu vuonna 1946. Toiminnan tarkoituksena on vaikuttaa lasten ja lapsiperheiden asemaan ja toimia erityisesti vaikeissa ja turvattomissa olosuhteissa elävien lasten ja heidän perheidensä hyväksi.

Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n toiminta keskittyy pienten lasten perheiden tukemiseen, avustustoimintaan ja vaikuttamistoimintaan. Tärkein toimintamme on tukihenkilötoiminta pienten lasten perheissä. Mukana on ollut parikymmentä tukihenkilöä, joiden toiminnan kohteena on ollut yhteensä 20-25 perhettä. Tärkeää on ollut huolehtia myös tukihenkilöiden jaksamisesta ja vertaistuesta heille itselleen. Jäsenistölle järjestetään keskustelu-, suunnittelu- ja askarteluiltoja. Tuemme lapsiperheitä myös esimerkiksi lahjakorteilla joulun aikaan ja Venäjän lapsia Pelastakaa Lasten kummitoiminnan kautta. Eväitä Elämälle – ohjelman kautta tuemme 2.asteen opiskelijoita heidän oppikirjahankinnoissaan.

2.3 Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry

Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys perustettiin Iisalmeen 25.2.1998. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on toimia lastensuojelun tukimuotona ja tehdä ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä. Toiminnalla pyritään tukemaan lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja perheen selviytymistä arjessa sekä katkaisemaan perheiden väkivaltakierrettä ja auttamaan asiakkaita kriisitilanteissa. Yhdistyksen toimipaikkana on Perhetupa Karjalankadulla Iisalmissa.

Yhdistyksen toimintamuotoina ovat tapaamispaikkatoiminta, yökylätoiminta sekä maahanmuuttajanaisten parissa tehtävä työ. Toimintoja on suunniteltu ja kehitetty yhteistyössä Iisalmen kaupungin ja muiden yhdistysten sekä vapaaehtoisten toimijoiden kanssa. Suunnittelussa on huomioitu eri tahojen jo olemassa olevat resurssit ja toimintaa on kehitetty täydentämään palveluja. Yhdistyksellä on ollut kuluvana vuonna yksi palkattu työntekijä RAY:n rahoittamassa AVITUS – toiminnassa.

3 OHJAUSRYHMÄ

Ohjausryhmällä ei ole juridista tai taloudellista vastuuta hankkeesta vaan vastuu on aina avustuksen saajalla. Ohjausryhmän kokoonpano 2011

Marja-Liisa Korhonen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, perhepalvelujen ohjaaja
Tarja Immonen (ent. Komulainen)	Iisalmen kaupungin vapaa-aikapalvelukeskus, johtava nuoriso-ohjaaja
Kristiina Kukkonen	Savonia-ammattikorkeakoulu, Iisalmen yksikkö, lehtori,
Hanna-Leena Tela	Iisalmen kaupungin hallintopalvelukeskus, Etappi-hanke, suunnittelija
Anne Roponen	Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, koulukuraattori
Taina Sidoroff	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen hallituksen jäsen
Leila Silaste	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen puheenjohtaja
Hilkka Simola	Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n hallituksen jäsen
Anne Vola	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n edustaja
Erja Heiskanen	Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n Avitus-hankkeen avopalveluohjaaja
Päivi Korolainen	Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n puheenjohtaja
Sinikka Niskanen	Perheen talo -yhteistyöhankkeen koordinaattori
Niina Rieppo	Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n hallituksen puheenjohtaja

Ohjausryhmä on kokoontunut vuonna 2011 seitsemän kertaa ja kokouksissa on ollut yhteensä 49 osallistujaa. Koordinaattorin esimies on ollut MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n edustaja Anne Vola, jonka kanssa on käyty kehittämiskeskusteluja kuluneena vuonna aikana viisi kertaa.

4 TOIMINTA-ALUE, PÄÄMÄÄRÄ JA TAVOITTEET

4.1 Toiminta-alue

Perheen talo -yhteistyö toimitilat ovat MLL:n Iisalmen yhdistys ry:n ylläpitämän Perhekeskus Onni ja Ilonan kanssa samoissa tiloissa Naistentalossa Iisalmessa. Toiminta-alueena on pääasiassa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alue.

4.2 Päämäärä

Perheen talo -yhteistyöhankkeen päämääränä on ollut luoda ja kehittää **uudenlainen kolmannen sektorin ennalta ehkäisevä, lapsiperhetyön yhteistyömalli**, jossa kansalaisjärjestöjen toteuttamalla ammatillisesti johdetulla vapaaehtoistyöllä on oma paikkansa kuntien palvelurakenteissa.

4.3 Tavoitteet ~ YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI

”Tove Janssonin tarina Näkymättömästä lapsesta kertoo, kuinka lapsista tulee näkymättömiä ja kuinka näkymättömästä tulee jälleen näkyvä. Tarinan pedagoginen hahmo on Muumimamma, jonka jokainen näkymättömään Ninniin kohdistama hyväksyntä ja huomio saa aikaan sen, että näkymättömästä tulee jälleen näkyvä.”

- kehittää ehkäisevän lastensuojelun matalan kynnyksen ja varhaisen puuttumisen työtä lapsiperheiden parissa
- vakiinnuttaa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän alueelle toimiva tukihenkilö- ja vertaisryhmätoiminnan ja avopalvelutoimintojen (yökylä- ja tapaamispaikkatoiminta) yhteistyömalli.
- löytää ja ohjata erityistukea tarvitsevia sekä palvelujärjestelmien tavoittamattomiin joutuneita perheitä sopivien avopalvelujen piiriin.
- luoda toimintaedellytyksiä vapaaehtoisille.
- työllistää vajaakuntoisia henkilöitä erilaisiin tehtäviin kansalaisjärjestöissä.
- täydentää ja vakiinnuttaa hankkeessa mukana olevien yhdistysten sekä niiden ja julkisen sektorin välistä yhteistyötä > palvelupolkujen ja hyvinvointivirtojen luominen.
- luoda yhteistyömahdollisuuksia Ylä-Savon kunnissa lapsiperheiden parissa toimivien eri tahojen kesken
- järjestää kasvatusaiheisia tapahtumia ja lisätä yhteiskunnallista vaikuttamista ja osallisuutta edistäviä toimintamuotoja

5 TOIMINNAT JA TAPAHTUMAT

Seuraavassa esitellään hankkeessa vuoden 2011 aikana käynnissä olleita toimintoja, tapahtumia ja kokeiluja. Hankkeen toimintatapana on ollut lapsilähtöinen, perhekeskeinen toiminta, joka pyrkii perheiden omaehtoisten ja osallisuutta lisäävien toimintojen kehittämiseen - sosiaalipedagoginen ajattelutapa. Sosiaalipedagogisen työn perusajatuksena on tarjota ihmisille mahdollisuus osallistua, kohdata toisia ihmisiä, tehdä mielekkäitä asioita sekä kokea yhteisöllisyyttä toisten kanssa.

Käytännön toimintamallina on hyödynnetty heränneen huolen puheeksi ottaminen perheessä - menetelmää sekä tiedon nopeaa välittämistä varhaisessa vaiheessa yhteistyöverkostoissa kuten neuvolan, perheneuvolan ja sosiaalitoimen kanssa.

5.1 Tukihenkilötoiminta

Tausta ja tavoite

Iisalmessa on ollut Pelastakaa Lasten tukihenkilötoimintaa loppuvuodesta 2000 alkaen. Toiminnan tavoitteena on tukea pienten, pääasiassa alle kouluikäisten, lasten perheitä heidän arjessaan. Toimintaa toteuttaa Pelastakaa Lapset ry:n Itä-Suomen aluetoimisto yhteistyössä Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Perheen talo -yhteistyön kanssa.

Kohderyhmä

Tukihenkilöä voi hakea mikä tahansa perhe, jossa on alle kouluikäisiä lapsia ja joka tuntee tarvitsevänsä tukea arjen pyörittämiseen. On luonnollista, että välillä tuntee itsensä väsyneeksi kotiaskareiden tekemiseen. Aina ei tarvitse pärjätä yksin.

Toimintamuodot

Tukihenkilö käy perheessä sopimuksen mukaan. Apua annetaan perheen ehdoilla. Välillä autetaan kotiaskareissa, leikitään lasten kanssa tai lähdetään koko perheen kanssa ulos, vaikkapa retkelle. Tukihenkilö sopii perheen kanssa, kuinka yhteinen aika parhaiten tukee sekä lasten että aikuisten jaksamista. Tukihenkilöt haluavat olla perheen tukena mahdollisimman luontevasti ja ilman turhia muodollisuuksia.

Koordinaattorin tehtävänä on ollut toteuttaa ja suunnitella toimintaa paikallisesti yhdessä osa-aikaisen ohjaajan sekä Itä-Suomen aluekoordinaattorin kanssa ja olla lähellä tukea tarvitsevia perheitä sekä olla mukana uusien tukihenkilöiden perehdytyksessä. Jo toimivien tukihenkilöiden koulutus- ja virkistytymisillat ovat olleet tärkeitä kehittämisen kohteita.

Toimintalukuja vuodelta 2011

Vuoden 2011 aikana Iisalmessa on ollut yhteensä 25 valmennettua tukihenkilöä, jotka ovat antaneet tukeaan yhteensä 18:sta perheelle. Kaikille hakijaperheille ei aina heti ole pystytty tarjoamaan sopivaa tukihenkilöä, vuoden lopussa oli 5 perhettä odottamassa tukijaa. Iisalmen tukihenkilötoiminnalle on koko sen olemassaolonsa aikana ollut tyypillistä se, että siinä on mukana useita Savonia-ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoita, jotka voivat sitoutua toimintaan määräajaksi – yleensä enintään vuodeksi.

Perheitten elämäntilanteet ovat hyvin vaihtelevia ja perheet ovat hakeutuneet mukaan toimintaan monenlaisia väyliä pitkin kuten esimerkiksi neuvolan, sosiaalitoimen, Perheen talo-yhteistyön työntekijöiden tai naapurien/tuttavien kannustamana. Koordinaattori on käynyt perheen kotona tekemässä alkuhaastattelun. Perhekäyntejä vuoden aikana oli kymmenen ja niiden tarkoituksena on ollut tehdä kartoitus perheen tuen tarpeesta ja toiveista tukihenkilön suhteen.

- koulutusta ja tapahtumia tukihenkilöille
  - Uusien tukihenkilöiden perehdytyskoulutus Perhekeskus Onni ja Ilonassa 25.-26.3.2011. 12 osallistujaa.
  - Tukihenkilöiden kevätkarkelot Perhetuvalla 19.5.2011. Osallistujia oli 16.
  - Pelan tukihenkilöiden ja heidän perheidensä yhteinen joulujuhla Perhekeskus Onni ja Ilonassa 11.12.2011. Osallistujia oli reilu 40.
  - tukihenkilöille tarjottiin myös mahdollisuus osallistua kaikkiin Perheentalo-yhteistyön vapaaehtoisille järjestämiin tilaisuuksiin. Lisäksi tukihenkilöillä oli mahdollisuus kahdenkeskisiin tapaamisiin työntekijöiden kanssa sekä vertaisryhmätoimintaa Rönkön Sepon vetämänä.

Tukihenkilöiden illan iloa yhdessä toisten kanssa

5.2 Vertaisryhmätoiminta

Vertaisryhmissä samassa elämäntilanteessa olevat ihmiset kohtaavat, vaihtavat kokemuksiaan ja tukevat toisiaan. Vapaaehtoisena vertaisryhmävastaavana Mannerheimin Lastensuojeluliiton lisälämmen yhdistys ry:n taholta kuluneena vuotena toimi Sanna Savonen. Vertaisryhmien suunnittelusta ja ohjauksesta ovat vastanneet koordinaattori Sinikka Niskanen ja ohjaaja Sirku Nevalainen. Lisäksi palkkatuella työllistetty MLL:n ohjaaja, Eija Hiltunen, on suunnitellut erilaisia kädentaidollisia toimintoja ja osallistunut avustaviin ohjaustehtäviin.

Ryhmät ovat kokoontuneet pääasiassa Perhekeskus Onni ja Ilonassa, jos ei ryhmän kohdalla erikseen mainita muuta paikkaa. Ryhmät alkavat aina samalla tavalla eli jokainen kertoo päällimmäiset tunteuksensa viikon ajalta fiiliskierroksen aikana ja vanhemmat kertovat samalla oman etunimensä, vauvan etunimen ja vauvan iän. Varsinkin alle vuoden ikäisten vauvojen ryhmissä fiiliskierrokset saattavat kestää pitkään, kun vanhemmat innostuvat keskustelemaan yhdessä kuulumistaan. Aluksi fiiliskierrokset jännittävät useita vanhempia, mutta hyvin pian siitä tulee tärkeä osa ryhmää ja sekä työntekijät että vanhemmat ovat kokeneet sen merkityksellisenä. Pari vanhempaa on halunnut kuitenkin jättää fiiliskierroksen välistä ja olemmekin sopineet, että he voivat halutessaan tulla ryhmään vasta vähän myöhemmin, kun fiiliskierros on jo pidetty. Kierroksen jälkeen on ohjelman mukainen tuokio. Jokaisella kerralla on otettu myös yksi tai useampi loru tai laululeikki, joiden sanat on voinut liimata sitten ”vauvareissuvihkoon”, jotka jaetaan kaikille kävijöille. Lorujen ja leikkien kautta tavoitteena on tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja kannustaa vanhempia laulamaan ja loruttelemaan myös kotona. Kotiinlähtö on liukuva, joten vapaalle yhdessä ololle on varattu runsaasti tilaa.

Uudet ryhmäläiset on otettu hyvin ryhmiin mukaan, mikä on haasteena yleisestikin avoimissa vertaisryhmissä. Yksi tärkeä työntekijöiden rooli onkin huolehtia ryhmädynamiikasta ja uusien vanhempien ryhmään kiinnittymisestä. Muita työntekijöiden rooleja ryhmissä on ollut mm. ryhmäläisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollistaja, vanhemmuuden ja varhaisen vuorovaikutuksen tukija, ymmärtävä kuuliija ja ajankohtaisen tiedon jakaja.

Vanhemmat kertovat usein spontaanisti vertaisryhmän tärkeydestä heille arjessa jaksamisen tukijana. Monet ovat kuvailleet ”kerhopäivää”, kuten vanhemmat vertaisryhmää usein kutsuvat, viikon kohokohdaksi, jota odotetaan kovasti. Ryhmissä luodaan uusia sosiaalisia suhteita ja vanhemmat, jotka tulevat jo toisen tai kolmannen lapsensa kanssa vauvaryhmiin, ovatkin kertoneet myös ryhmissä syntyneistä ystävyyksistä, jotka ovat kestäneet vuodesta toiseen.

Meillä on ollut positiivisia kokemuksia vapaaehtoisista ”kerhomummeista”, jotka ovat tulleet ryhmän toimintaan mukaan. Heidän roolinaan on keskeisesti ollut lasten hoidossa auttaminen. Varsinkin maanantain perheryhmän perheillä on useita lapsia, joten kerhomummit ovat esimerkiksi toimineet varasylinä vauvalle, vanhemman askarrella isomman lapsen kanssa, tai lukeneet ja leikkineet isomman kanssa äidin ruokkiessa pienempää. Vuonna 2011 toiminnassa on ollut mukana neljä vapaaehtoista kerhomummiä. Vanhemmat ovat ottaneet kerhomummit hyvin vastaan ja hyöty on ollut ilmeinen.

Perheryhmä Hummerit on pysynyt samalla maanantain paikalla jo pitkään. Muut ryhmät elävät mm. lapsien kasvun ja vanhempien työhön lähdön mukaan. Eli pääsääntöisesti ryhmäläiset ja ryhmäpäivä pysyvät samana, ikä vain muuttuu lasten kasvun mukaan. Esimerkiksi ryhmä aloittaa uutena vauvaryhmänä (0 -6 kk) ja vauvojen kasvettua, n. puolen vuoden kuluttua ryhmä vaihtuu 6 – 12 kk vauvojen ja heidän vanhempiansa vertaisryhmäksi. Iän suhteen olemme joustavia, eli ei todellakaan

tarvitse vaihtaa ryhmää, jos vauva ei ollut vielä syksyllä täyttänyt puolta vuotta. Vastaavasti, jos vauva ehtii täyttää puoli vuotta, ei tarvitse siirtyä 0-6 kk ryhmästä seuraavaan, jos vanhempi ei itse niin halua. Joskus vanhempi on halunnut itse vaihtaa toiseen ryhmään. Esimerkiksi, jos oma lapsi jo lähtee konttaamaan, muiden lasten vielä pötkötellässä lattialla, on osa vanhemmista halunnut vaihtaa ryhmään, jossa muutkin lapset ovat jo liikkuvaisempia. Myös lasten iän karttuessa ryhmän kävijämäärät alkavat vähentyä mm. vanhempien työhön lähdön vuoksi, jolloin jäljellä olevat ryhmäläiset lopulta on ohjattu ja toivotettu tervetulleeksi mm. maanantain perheryhmään tai ryhmiä on yhdistetty ja hiipuvan ryhmän paikalla on aloittanut uusi vauvaryhmä.

Sinisimpukat

Sinisimpukat aloitti vuoden alusta vertaisryhmänä 0-6 kk vauvoille ja heidän vanhemmilleen. Ryhmä kokoontuu perjantaisin klo 10 lähtein Perhekeskus Onni ja Ilo-nassa Syksyllä, vauvojen kasvettua Sinisimpukat muuttui 6 – 12 kk vauvojen ja heidän vanhempiansa vertaisryhmäksi.

Sinisimpukat toukokuussa 2011

Merivuokot

Merivuokot aloitti syksyllä uutena vertaisryhmänä 0-6 kk ikäisille vauvoille ja heidän vanhemmilleen. Ryhmä kokoontuu torstaisin klo 10 lähtein Perhekeskus Onni ja Ilo-nassa.

Taskuravut

Taskuravut, n. 6-12 kk lasten ja heidän vanhempiansa vertaisryhmä kokoontui tiistaisin klo 10 Perhekeskus Onni ja Ilo-nassa. Syksyllä ryhmä yhdistyi Kultaisiksi Ravuiksi (12-24kk).

Kultakalat

Kultakalat n. 9-18 kk lasten ja heidän vanhempiensa vertaisryhmä kokoontui tiistaisin klo 10 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Syksyllä ryhmä yhdistyi Kultaisiksi Ravuiksi (12-24 kk). Kultakaloilla oli oma kerhomummi, joka kävi n. joka toinen viikko ryhmässä. Hän löysi pian paikkansa ryhmässä ja äidit kyselivätkin jo parin kerran jälkeen kerhomummin perään. Oman työtilanteensa takia hänellä oli taukoa ”kerhomummi-lusta” loppuvuosi, mutta tällä hetkellä sama vapaaehtoinen kerhomummi on aloittanut uudessa vauvaryhmässä.

Hummerit

Perheryhmä Hummerit kokoontuu maanantaisin Perhekeskus Onni ja Ilonassa klo 10 alkaen. Ryhmä on alle kouluikäisten lasten ja heidän vanhempiensa perheryhmä. Ryhmään ovat kovasti tervetulleita myös kummit, mummit tai muut lapselle tärkeät henkilöt. Ryhmässä käyvät lapset ovat iältään parista kuukaudesta noin 5-vuotiaisiin. Isommat lapset on ryhmässä otettu huomioon mm. jokaisella kerralla olevalla askartelulla sekä aloitustuokiassa on yleensä enemmän laululeikkejä. Perheryhmässä on ollut mukana vaihtelevasti kolme eri kerhomummiä, mikä helpottaa varsinkin useamman lapsen kanssa liikkeellä olevia perheitä. Lisäksi kokeiluna keväällä Hummerit ryhmä muutettiin SOTE kuntayhtymän kanssa yhteiseksi perheryhmäksi maaliskuusta kesäkuuhun, jonka ohjaukseen osallistui kuntayhtymän yksi perhetyöntekijä kerrallaan. Kokeilu onnistui hyvin ja se olisi antanut mahdollisuuden kehittää vielä enemmän vertaisryhmätoimintaa tulevaisuudessakin. Kuntayhtymän omien perhetyön resurssien vähyyden takia kokeilusta kuitenkin luovuttiin.

Kultaiset Ravut

Taskuravut ja Kultakalat yhdistyivät syksyllä 2011 Kultaiset Ravut ryhmäksi, 12 – 24 kk ikäisten lasten ja heidän vanhempiensa vertaisryhmäksi. Ryhmä kokoontui tiistaisin klo 10 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Molemmissa ryhmissä olivat kävijämäärät jo laskeneet lasten kasvettua ja osan vanhemmista siirryttyä takaisin työelämään. Myös aloittavalle vauvaryhmälle tarvittiin paikka ja torstaisin aloittikin uusi vauvaryhmä Merivuokot.

Delfiinit

Delfiinit on alle kouluikäisten perheryhmä, joka on kokoontunut keväällä 2011 tiistai-iltapäivisin klo 13.00 – 15.00 Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Ryhmässä askarrellaan ja leikitään.

Silmukat

Silmukat on käsityöryhmä odottajille ja vanhemmille. Ryhmä on kokoontunut tiistaisin klo 13.30 – 15.00 syyskuusta lähtien. Usein vanhemmille herää halu neuoa pienelle vauvalle jotain itse, vaikka ei käsitöitä muuten tekisikään. Ryhmässä opetetaan pieniä käsitöitä ja samalla voi tutustua toisiin vanhempiin. Lapset ovat olleet tervetulleita mukaan. Ajan kohta ei ilmeisesti ollut sopiva, koska kävijämäärä on ollut vähäinen kiinnostuksesta huolimatta.

Äitiverkko

Äitiverkossa on vuonna 2011 ollut mukana 10 eri äitiä ja se on kokoontunut kaksi kertaa omaehtoisesti. Ryhmänvetäjänä on ollut Sanna Savonen.

Ryhmissä ehdimme vuoden aikana mm. ohjata satujumppaa, jutella vanhemmuuden roolikartasta, lasten oikeuksista, kodin turvallisuudesta, mistä lapsiperheille löytyy tukea ja vanhemmuudesta ja jaksamisesta. Teimme myös galleriakävelyn aiheesta parisuhteen hoitaminen lapsiperheessä ja keskustelimme oman asenteen vaikutuksesta hyvinvointiin. Vanhemmat tekivät itsellensä unelmakartat ja yhdessä opeteltiin kuinka lapselle annetaan satuhierontaa sekä sadutuksen saloja. Asiantuntija vierailijoina ryhmissä kävi neuvolalääkäri Sanni Rose kertomassa lapsen ravitsemuksesta, päivähoidon johtaja Sinikka Hyvärinen antoi infoa päivähoidosta ja Iisalmen kaupungin kuntalisästä ja tanssinopettaja Päivi Herd ohjasi vuorovaikutustanssia. Lisäksi maanantain perheryhmässä vierailijoina kävi sosiaalityöntekijä Riitta Kiviharju kertomassa sijais- ja tukiperhetoiminnasta, terveydenhoitaja Tiina Heikura pitämässä nalleneuvolan sekä erittäin suosittuja vierailijoita olivat myös palomiehet, jotka hurauttivat pihaan paloautolla ja pitivät vielä pienen sammutusnäytöksenkin. Ryhmissä myös laulettiin, loruteltiin ja askarrettiin mm. metsäneläimiä, aurinkoja ja äitien- ja isänpäivälahjat.

Imetystukiryhmä

Imetystukiryhmä kokoontui joka toinen keskiviikko klo 10 – 12 Perhetuvalla, joka on Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys ry:n Iisalmen kaupungilta vuokraama omakotitalo. Perhetupa sijaitsee myös Iisalmen kaupungin keskustassa. Ryhmässä oli vuonna 2011 vapaaehtoinen ohjaaja Tea Nissinen, hän on koulutukseltaan sairaanhoitaja. Ryhmässä kävi kevät kaudella useampi äiti lapsensa kanssa. Syyskaudella kävijämäärä laski. Tämän tyyppiset ryhmät elävätkin kävijämäärien suhteen. Ryhmässä käytiin läpi imetyksen merkitystä äidille ja lapselle, imetysasentoja, imetyksen pulmatilanteita, omaa jaksamista, vieroittumista/vieroittamista sekä äidin maidon riittämisestä. Ryhmissä puhuttiin myös muista äitejä koskettavista aiheista.

Tuplat ja kuitti

Tuplat ja kuitti, kaksosten ja kolmosten vanhemmille tarkoitettu ryhmä, käynnistyi jo syksyllä 2007. Ryhmä ei varsinaisesti kokoontunut vuoden aikana, mutta tietoa monikkoperheiden erityistarpeista pyrittiin antamaan muutamille uusille kaksosperheille.

Isä - lapsi –toiminta

Isä - lapsi –toiminnalla ei kuluvaan vuonna ollut erikseen yhtään tapahtumaan. Isiä kutsuttiin osallisumaan enemmän vertaisryhmiin sekä erilaisiin perhetapahtumiin.

Perhevalmennusryhmät

Perhevalmennusryhmät ovat osa Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perhevalmennusrunkoa, jonka on työstänyt moniammatillinen perhevalmennustyöryhmä. Uusi perhevalmennusmalli perustuu eri tahojen tiiviiseen yhteistyöhön eli työryhmän jäsenet on sitoutettu vastaamaan tiettyjen perhevalmennukseen kuuluvien kertojen pitämiseen. Perheen talo –yhteistyö vastaa yhdessä Iisalmen seurakunnan lapsityön kanssa kuudennesta kokoontumisesta, joka käsittelee vertaisuutta voimavarojen antajana. Ryhmiä on kokoontunut vuonna 2011 viisi kertaa ja vetäjinä niissä ovat toimineet Iisalmen

seurakunnan johtava lapsityönohjaaja Anu Naakka ja Perheen talo –yhteistyön koordinaattori Sinikka Niskanen.

Vahvuutta Vanhemmuuteen –perheryhmä

Koordinaattori ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän terveydenhoitaja osallistuivat valtakunnalliseen MLL:n Vahvuutta Vanhemmuuteen -perheryhmän ohjaajakoulutukseen, joka käsitti viisi lähipäivää keväällä 2011. Kouluttajina toimivat MLL:n pääsihteeri Mirjam Kalland ja Folkhälsanin Malin von Koskull. Pilottiryhmä aloitettiin syksyllä 2011 Iisalmessa ja ryhmä kokoontuu 12 kertaa. Ryhmään otettiin viisi perhettä. Pilottiryhmän aikana järjestetään myös ryhmätyönohjaus.

Perheretket

Vanhempien toiveesta järjestettiin retki Kuopion HopLoppiin 10.5.2011, joka on erityisesti pienille lapsille suunniteltu huvi- ja sisäliikuntarata. Temmellyksen lomassa perheet söivät omia eväitä tai ostivat paikan päältä syötävää. Retkelle osallistui 46 henkilöä. Palaute perheiltä oli erityisen positiivista ja toivottiin lisää tällaisia päiväretkiä.

Vuoden 2011 vertaisryhmien toimintatilasto

	Kokoontumis-	Käynti					
	kerrat/koko	kerrat					
	vuosi	lapset	vanhemmat	yhteensä	lapset	vanhem-	yhteensä
Äitiverkko	2		20	20		10	10
Sinisimpukat	46	380	374	754	42	35	77
Delfiinit	20	40	19	59	16	8	24
Kultakalat	29	181	157	338	33	28	61
Hummerit	48	747	467	1214	82	60	142
Taskuravut	34	252	252	504	23	22	45
Merivuokot	17	126	128	254	28	26	54
Kultaiset Ravut	15	98	94	192	28	24	52
Silmukat	5	10	4	14	7	3	10
Imetystukiryhmä	15	41	41	82	13	13	26
Vahvuutta Vanhemmuuteen	8	40	79	119	5	10	15
Perhevalmennusryhmät	5	14	28	42	7	14	21
Perheretket 10.5.2011	1	22	24	46			
YHTEENSÄ	245	1951	1687	3618	284	253	537

5.3 Perhekahvila Onni ja Ilona

Perhekahvila Onni ja Ilona on yksi MLL:n Iisalmen yhdistyksen Perhekeskuksen toimintamuodoista. Perhekahvila on avoinna arkisin klo 9.30 – 15.00. Perhekahvilaa hoitaa kaksi palkkatuella palkattua henkilöä kerrallaan ja heidän lisäksi on harjoittelijoita. Perhekahvilaan voi jättää lapsia lyhytaikaiseen hoitoon muutamiksi tunneiksi maanantai- ja torstai-iltapäivin. Perheen talo – yhteistyön kehittämisalueena on perhekahvilan palveluista tiedottaminen ja työyhteisön toiminnan kehittäminen yhdessä vapaaehtoisten perhekahvilavastaavien Marjut Kouvalaisen ja Jaana Kqvistin kanssa. Työyhteisöpalavereja pyrittiin pitämään viikoittain aina aamukahvin aikoihin noin klo 9. Lisäksi järjestettiin yksi TYKY-iltapäivä ja lähdettiin retkelle Sikokallion majalle, jossa nautittiin luonnon rauhasta ja hyvistä eväistä ja nokipannukahvista.

5.4 Perhetupa

Perhetupa on Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n Iisalmen kaupungilta vuokraama toimipaikka. Yhdistyksen toiminnoista on valittu hankkeen kehittämisalueiksi tapaamispaikka- ja yökylätoiminnot. AVITUS-avopalvelutoiminnan kehittämishanke aloitti toukokuussa 2007, johon on palkattu yksi työntekijä. Koordinaattori on kuulunut AVITUS-hankkeen ohjausryhmään, joka on kokoontunut vuoden aikana kuusi kertaa. Ohjausryhmän tavoitteena on koordinoida ja kehittää Turvatuvan avopalvelutoimintaa. Lisäksi molemmille työmuodoille on koottu omat työryhmät, jotka kokoontuivat noin kerran kuukaudessa. Koordinaattori on ollut mukana näissä työryhmissä. Koordinaattori on osallistunut marraskuussa Ensi- ja turvakotien liiton Doula-koulutukseen Sopukassa yhdessä Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistyksen vapaaehtoisen kanssa ja doulatoimintaa on tarkoitus aloittaa vuonna 2012.

Perhetuvalla on vuoden aikana ollut yksi AVITUS-avopalvelutoiminnan työntekijä. Lisäksi Kaksi sosionomi (AMK) – opiskelijaa on tekemässä toiminnallista opinnäytetyönä perhetuvalle ”Katso silmiin, ota syliin” – äidit osallisiksi nimettyä opinnäytetyötä, joka valmistuu keväällä 2012. Opinnäytetyöhön liittyy perheryhmätoimintaa, johon on osallistunut viisi perhettä.

5.4.1 Yökylätoiminta

Yökylätoimintaa järjestettiin resurssien mukaan kuukausittain (syksyllä toiminta oli harvempaa, kun ei ollut vastaavaa työntekijää paikalla) lapsiperheille, joilla ei ole mahdollista viedä lapsia esim. isovanhemmille. Tavoitteena on perheiden jaksamisen tukeminen ja kasvatustietoisuuden lisääminen. Toiminta on kaikille perheille avointa, suuri osa yökyliin tulleista lapsista ohjautui Alvari-perhetyön ja Iisalmen sosiaalitoimen kautta. Esitteitä Yökylätoiminnasta jaettiin mm. seurakuntiin, sosiaalitoimeen, perhetyöhön, päiväkoteihin, neuvoloihin ja Perhekahvila Onni ja Ilonaan. Lisäksi hallituksen jäsenet ja vapaaehtoiset levittivät tietoa toiminnoistamme ja hankkivat uusia vapaaehtoisia.

Avopalveluohjaajan lisäksi Yökylätoiminnan toteutukseen osallistuu yhdistyksen vapaaehtoistoimijoita sekä sosionomi- ja sairaanhoitaja (AMK) opiskelijoita. Vuoden 2011 aikana järjestettiin 13 yökylää, joihin osallistui 50 lasta. Yhdessä Yökylässä oli siis keskimäärin neljä lasta ja he tulivat pääasiassa Iisalimesta, mutta kävijöitä oli myös muista Ylä-Savon kunnista. Vuoden 2010 alusta lapsilukumäärä putosi turvallisuussyistä kahdeksasta viiteen. Loppuvuodesta avopalveluohjaajan jäädessä pois töistä Yökylä-toiminto harventui, mutta toiminta jatkuu edelleen.

5.4.2 Tapaamispaikkatoiminta

Tapaamispaikkatoiminta mahdollistaa turvallisen ja kodinomaisen tapaamisen lapselle ja hänestä erossa asuvalle vanhemmalle. Ylä-Savon Ensi- ja turvakoti ry. järjestää valvottuja ja tuettuja tapaamisia sekä valvottuja vaihtoja. Tarve sekä valvottuihin että tuettuihin tapaamisiin on ilmeinen ja määrä vaihtelee vuosittain.

Tapaamispaikkatoiminta perustuu Ensi- ja turvakotien liiton laatimiin laatuksiteereihin. Toimintaa varten tehtiin pelastussuunnitelma ja työturvallisuussuunnitelma, joka tarkistetaan vuosittain vuosikokouksen jälkeen uuden hallituksen järjestäytymiskokouksessa. Tapaamispaikkatyöryhmään kuuluu avopalveluohjaaja sekä edustajat yhdistyksen hallituksesta. Työryhmän kokouksissa on käsitelty meillä olevat ja tulevat tapaamistapaukset. Kunkin tapaamisen seurantalaveri on pidetty noin kolmen kuukauden välein. Seurantalaveriin osallistuu sosiaalityöntekijä, tapaaja(t) ja avopalveluohjaaja. Palaverissa käsitellään menneitä tapaamisia sekä suunnitellaan tulevaa.

Selvästi yleisimpiä syitä tapaamispaikkaan tultaessa olivat päihdeongelmat ja mielenterveysongelmat ja sen jälkeen syinä tuli sekä vanhempien riitaisuus ja lapsi ja vanhemmat eivät tunne toisiaan. Yhdellä perheellä voi olla useita syitä tapaamispaikan käyttöön.

Vuoden 2011 aikana käyntejä tapaamispaikassa oli yhteensä 54, joista valvottuja tapaamisia oli 12 ja tuettuja 37 ja valvottuja vaihtoja 5.

5.5 Perhepalvelupiste

Perhepalvelupiste on paikka, jossa pyritään toimimaan mahdollisimman lähellä perheitä. Ajatuksena on mahdollisimman matala kynnys ottaa yhteyttä työntekijään ja yhdessä miettiä ja keskustella perheen tilanteesta. Työntekijöillä on omat toimistot Perhekahvila Onni ja Ilonan yhteydessä, joten kohtaamiset ja kahdenkeskiset tuokiot syntyvät kuin itsestään. Keskusteluhetket vaativat työntekijältä ammattimaista tietoisuutta ja ymmärrystä perheen nykyhetkestä. Samalla työntekijöiden roolit lapsiperheiden varhaisen puuttumisen ja ennalta ehkäisevän työn asiantuntijoina ovat vahvistuneet.

5.6 Perheleiri

Perheleiri on tavoitteellista perheiden jaksamista ja voimavaroja lisäävää ja vahvistavaa toimintaa. Perheleiri toimii hyvänä intensiivijaksona perheille, joissa tarvitaan enemmän tukea ja voimavaroja arkeen. Perheleiriä suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa. Perheleiriä kehitetään samalla sosiaalialan opiskelijoiden oppimisympäristönä.

Perheleirin tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen ja vanhempien voimavarojen lisääminen arjessa. Perheleiri toimii perhetyön intensiivijaksona, jonka aikana voidaan vanhemmuutta tarkastella tiiviimmin. Perheleiritoiminnan teoreettinen tausta nivoutuu sosiaalipedagogiikkaan, joka suuntautuu ihmisen arkeen ja omien voimavarojen löytämiseen. Lähtökohtana on asiakkaan konkreettinen auttaminen.

- Perheleiri Kyrönniemen Hiljaisuuden keskuksessa 26.9.-30.9.2011
  - Leirille osallistui 17 leiriläistä viidestä eri perheestä
  - sosionomi-opiskelijoita oli 10
  - ohjaajina toimivat Sinikka Niskanen ja Kristiina Kukkonen

- leiri onnistui erinomaisesti ja sen kehittämistä kannattaisi jatkaa yhteistyössä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän perhetyön kanssa. Perheleiri on hyvä menetelmä perhetyön intensiivijaksoksi, joka voimaannuttaa onnistuessaan perheitä jaksamaan arjen haasteiden keskellä.
- perheleirin leirimuistelot pidettiin 29.11.2011. Mukana oli kolme perhettä ja 7 opiskelijaa.

5.7 Muut tapahtumat

- K-market Torinkulma ja Iisalmen MLL:n Iisalmen yhdistys järjestivät Torinkulman aulassa joulukeräyksen vähävaraisille perheille. Keräykseen sai tuoda käytettyjä ehjiä ja puhtaita lapsille tarkoitettuja vaatteita, leluja ja kirjoja. Tavarat jaettiin perheille ennen joulua
- Lasten Oikeuksien päivänä 20.11.2011 pidettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa Perheiden Hyvä Hetki, jossa leivottiin peikkojen opastuksella peikkopullaa. Osallistujia oli 26.

6 VAPAAEHTOISTYÖN KEHITTÄMINEN

Vuosi 2011 on ollut EU:n Vapaaehtoistyön teemavuosi, jota pyrittiin huomioimaan myös Perheen talo –yhteistyön toiminnassa. Teemavuodella halutaan osoittaa että vapaaehtoistoiminta on yksi aktiivisen kansalaisuuden ja demokratian keskeisistä ulottuvuuksista.

Vuoden aikana on järjestetty seuraavia tapahtumia:

- yhteinen vapaaehtoisten ja työntekijöiden VIP-ilta oli keskiviikkona 26.1.2011 liikuntakeskus Pelixirin sauna- ja kokoustiloissa klo 17.00 alkaen. Illan aikana oltiin tandemsukilla hiihtämässä ja pulkkamäessä, minkä jälkeen oli mahdollisuus saunomiseen ja ruokailuun yhdessä. Paikalla oli 20 osallistujaa ja oli mukavaa, kun oli lapsia mukana.
- koordinaattori osallistui yhdessä AVITUS-avopalveluohjaajan kanssa Ensi- ja turvakotien liiton järjestämään kansalaistoiminnan työkokoukseen Sopukassa Sipoossa 17.-18.3.2011.
- Vapaaehtoistyön kalenteri jaettiin kaikille vapaaehtoisille sekä syksyllä että keväällä ja se on ollut myös luettavissa Perheen talo –yhteistyön nettisivuilta, jonne on luotu vapaaehtoisten omat sivut. <http://www.perheentalo.fi/fi/Vapaaehtoiset.html>
- Perheen talo -yhteistyö ja Savonia-amk toteuttivat lapsiperheitä koskevan vaalipaneelin, joka pidettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa 21.3.2011 klo 18.00. Puheenjohtajana toimi MLL:n Pohjois-Savon piirin toiminnanjohtaja Pirkko Helander. Opiskelijat keräsivät ryhmistä kysymyksiä ehdokkaille esitettäväksi. Kansanedustajaehdokkaista oli paikalla yhdeksästä puolueesta.
- Satu kasvatuksen tukena -ilta vapaaehtoisille ja työntekijöille pidettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa 29.3.2011. Paikalla oli 22 osallistujaa.
- Vapaaehtoisten ja työntekijöiden kevätkarkelot 25.5.2011 Kirman Kyläpirtillä. Osallistujia 22.
- koordinaattori ja Ensi- ja turvakotiyhdistys ry:n puheenjohtaja osallistuivat Ensi- ja turvakotien liiton kansalaistoiminnan työkokoukseen Sopukassa 8.-9.9.2011.
- Vapaaehtoistoiminnan tapahtuma Joensuussa. Järjestäjänä Pelastakaa Lapset Itä-Suomen aluetoimisto. Iisalmesta oli 7 osallistujaa.
- Perhetuvalla aloitettiin syyskuussa 2011 vapaaehtoisten aamukahveet, jotka pidetään aina joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina.
- Eloa Elokuuhun Vipinää vihanneksista –ilta vapaaehtoisille ja työntekijöille keskiviikkona 24.8.2011 Tuomirannassa klo 17.00-21.00 kokosi yhteen 16 osallistujaa

- Vapaaehtoisille ja työntekijöille tarkoitettu Satu Kasvatuksen tukena –ilta pidettiin perhekeskus Onni ja Ilonassa 8.11.2011 klo 17.00 alkaen. Paikalla oli 20 satumaista osallistujaa.
- Vapaaehtoistyön alkuinfo 7.12. Perhekeskus Onni ja Ilonassa. Osallistujia viisi.
- vapaaehtoisten Jouluihin Hetki vietettiin Perhekeskus Onni ja Ilonassa 14.12.2011 . Paikalla oli 15 riemukasta juhlijaa.

Vapaaehtoisten iltojen välähdyksiä vuoden varrelta:

Eloa elokuuhun - vipinää vihanneksista vapaaehtoisten ja työntekijöiden illassa 24.8.2011 Tuomirannassa kisailtiin putkinäköjalkapallon, lötköpötköviestin ja nurmihiihdon merkeissä.

Vapaaehtoisten Kevätkarkeloissa Kirmanpirtillä 25.5.2011 nautiskeltiin loimulohta ja lauleskeltiin keväisiä lauluja saunomisen ja yhdessäolon lomassa. Laulujen tunnistamiskisailussa oli kiihkeä meininki!

"Olipa kerran...." Satu kasvatuksen tukena -illassa sai pukeutua satuhahmoihin ja maistella Tähtäpään salaattipöydästä ja Nalle Puhin piparikimarasta!

Suksi ja juttu ja laulu luisti Vapaaehtoisten VIP-illassa 26.1.2011 (VIP = Vapaaehtoiset Iisalmen Parhaita)

7 TIEDOTTAMINEN

Hankkeen toiminnoista, tapahtumista ja yhteistyöstä on tiedotettu paikallislehdissä (Iisalmen Sanomat, Töllötin), perhe- ja lastenneuvolassa, koulujen vanhempainyhdistysten kokouksissa, perheille suoraan, omien ja yhdistysten nettisivujen kautta, yleisillä (kaupat, kirjasto) ilmoitustauluilla, oppilaitosten ilmoitustauluilla, seurakunnan kautta.

Tiedottamisen ja kumppanuuden yksi helmi on kerran vuodessa julkaistu Iisalmen Sanomien YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI -teemaliite, joka ilmestyi 25.9.2011. Teemaliite oli onnistunut ja se on poikanut lisää uusia lehtijuttuja. Lasten Oikeuksien päivänä 20.11.2011 pyydettiin koordinaattoria Puhe-ettäisytyvällä jutun henkilöksi. Suuret kiitokset Iisalmen Sanomille ja yrityksille mahtavasta yhteistyöstä yhteisen tavoitteen puolesta.

- www.perheentalo.fi sivuilta löytyy nyt myös Vapaaehtoiset –sivu, jossa on tietoa tapahtumista vapaaehtoisille. Loppuvuodesta Perheen talo –yhteistyö kirjautui myös Facebookiin.
- koordinaattori osallistui OIS-hankkeen (Savonia Ammattikorkeakoulun Open Innovation Space) järjestämään työelämän asiantuntijoiden paneelikeskusteluun Kuopiossa 4.5.2011.
- Perheen talo –yhteistyön työntekijöiden TYKY-iltapäivä Sikokalliolla 5.5.2011.
- MLL:n lasten ja lapsiperheiden avoimen toiminnan päällikkö Tarja Satuli-Kukkonen ja lapsiperheiden vertaistuki ja Vahvuutta vanhemmuuteen –hankkeen päällikkö Anne Viinikka sekä pari muuta Pohjois-Savon piirin työntekijää olivat tutustumassa Perheen talo-yhteistyön toimintaan 19.5.2011.
- koordinaattori oli esittelemässä toimintaa 9.6.2011 Hyvis -työryhmän kokouksessa Iisalmen kaupungintalolla. Hyvis on moniammatillinen työryhmä, joka valmistelee lakisääteistä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa SOTE-yhteistoiminta-alueelle.

- koordinaattori ja MLL:n hallituksen edustaja Anne Vola olivat MLL:n liittokokouksessa 11.-12.6.2011 Oulussa. Anne Vola valittiin MLL:n liittovaltuuston jäseneksi vuosille 2012-2014.
- koordinaattori oli yhtenä MLL:n Vahvuutta Vanhemmuuteen seminaarin alustajista 7.11.2011.

8 YHTEISTYÖRYHMÄT

Koko hanke perustuu kolmen lastensuojelujärjestön paikallisyhdistysten kumppanuuden lisäksi yhteistyöhön kaikkien lasten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tai niiden elinoloja tukevien tahojen kanssa.

8.1 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhevalmennusryhmä

Koko kuntayhtymän aluetta koskeva perhevalmennusryhmä on moniammatillinen työryhmä, johon kuuluu työntekijöitä äitiys- ja lastenneuvolasta, perheneuvolasta, sosiaalitoimesta, päivähoidosta, seurakunnan lapsityöstä, avoimesta päiväkodista sekä kolmannen sektorin edustaja, jota Perheen talo- yhteistyöedustaa..

- Työryhmä on työstänyt perhevalmennusrungon, jonka toteutus aloitettiin pilottiryhmällä vuoden 2008 maaliskuusta alkaen. Toimeksiantajana on toiminut Iisalmen lastenneuvola. Uusi perhevalmennusmalli perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön eli työryhmän jäsenet on sitoutettu vastaamaan tiettyjen perhevalmennukseen kuuluvien kertojen pitämiseen. Perhevalmennuksessa on kahdeksan kokoontumiskertaa. Punaisena lankana jokaisella perhevalmennuskerralla on lapsen normaalin kehityksen tukeminen.
- Perheen talo –yhteistyö ja Iisalmen seurakunnan lapsityö ovat pitäneet Yhdessä Vauvan Parhaaksi -iltoja vuoden aikana yhteensä viisi kertaa. Kutsut iltoihin ovat saaneet kaikki noin kolmen – viiden kuukauden ikäisten lasten perheet.
- syksystä 2011 lähtien perhevalmennukset pidetään pääsääntöisesti Perhekeskus Onni ja Ilo-nassa.

8.2 Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Perhekeskustyöryhmä

Ylä-SavonSOTE:n kuntayhtymässä on suunniteltu perhekeskus/hyvinvointineuvola –palveluita, jossa Perheen talo –yhteistyö on ollut mukana. Tässä vaiheessa on keskitytty neuvolaikäisten lasten ja perheiden tukemiseen ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen, johtoajatuksena on kaikille perheille suunnatut palvelut. Raportti on valmis, toiminta tulee perustumaan ns neuvolatiimeille (lisäksi perhetyöntekijä terveydenhoitajan työparina), joita olisi alueittain.

8.3 Ylä-Savon mediakasvatustyöryhmä

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä perustettiin keväällä 2005 ja siihen kuuluu jäseniä seuraavista tahoista: Iisalmen kaupunki (sivistys- ja vapaa-aikatoimet), Iisalmen Sanomat, Iisalmen srk, Iivarit ry, Nuorten Palvelu ry (Tytöt Toimii-toiminta), Perheen talo-yhteistyö (Iisalmen Pelastakaa Lapset ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry, Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry), Savonia-ammattikorkeakoulu, Sonkajärven srk, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä. Ryhmä on avoin keskustelu- ja tiedonjakamisen foorumi, johon otetaan mielellään uusia tahoja. Vuoden aikana on edelleen hyödynnetty WWW-Wanhemmat Warmana Webbiin – kansiota, joka tehtiin sosiopiskelijöiden opinnäytetyönä 2008.

Mediakasvatustyöryhmän tavoitteena on vanhemmuuden tukeminen sekä lasten, nuorten ja vanhempien kriittisen medialukutaidon lisääminen.

Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmän uuden logon piirsi yläkouluikäinen nuori

- ❖ Ylä-Savon Mediakasvatustyöryhmä kokoontui vuoden aikana kahdeksan kertaa. Kokouksissa tuodaan esille ajankohtaisia mediakasvatukseen liittyviä aiheita ja jaetaan materiaalia ja hyviä käytäntöjä.
- ❖ Kujanjuoksu K-18- mediakasvatustapahtuma pidettiin Iisalmen Nuorisotalolla 24.10.2011 klo 17.30 – 19.30. Paikalla oli noin 50 henkilöä. Luennoitsijana PsT Tarja Salokoski.
- ❖ Sosionomi-opiskelija Lotta Toivanen sai valmiiksi opinnäytetyönsä aiheesta Vanhempien kokemuksia sosiaalisesta mediasta vanhemmuuden tukena.

8.4 Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkosto

Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston tavoitteena on Luoda vuorovaikutuksellinen keskustelufoorumi, jossa on tärkeää tiedon jakaminen ja tätä kautta tiedon lisääntyminen alueen toimijoista ja palveluista sekä yhdessä näkyminen ja vastavuoroinen ohjaaminen palveluiden piiriin.

Yhteistyöverkosto on kokoontunut viisi kertaa vuoden 2011 aikana ja kokoukset on pyritty järjestämään verkostoon kuuluvien toimitiloissa, että on voinut samalla tutustua toimintoihin Perheen talo –yhteistyön koordinaattori on toiminut verkoston puheenjohtajana.

- Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston Hyvän mielen tapahtuma Torinkulman aulassa valtakunnallisen Hyvän mielen viikon johdosta 27.4.2011. Esiteltiin toimintaa ja jaettiin ohikulkijoille Hyvän mielen rusetteja ja virkattuja kukkasia.

- Mielenterveys- ja päihdetoimijoiden yhteistyöverkoston Mielenterveysviikolla esittelytilaisuus on K-Supermarketin aulassa 23.11.2011 klo 12.00 – 16.00. Paikalla on Omaiset Mielenterveystyön tukena – yhdistyksen huolituolit.

8.5 Savonia-ammattikorkeakoulu ja muut oppilaitokset

Yhteistyö Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa on ollut tiivistä ja suunnitelmallista. Perheen talo -yhteistyö on mahdollistanut opiskelijoille työelämään tutustumista lastensuojelujärjestöjen näkökulmasta ja toimintaan on saatu lisäresursseja. Yksi opettaja on mukana hankkeen ohjausryhmässä. Opiskelijoita on ollut mukana hankkeen toiminnoissa seuraavasti:

• harjoittelut 3-8 viikkoa	3 sosionomi-opiskelijaa
• tukihenkilötoiminta	12 sosionomi-opiskelijaa
• projektitoiminta	4 sosionomi-opiskelijaa
• opinnäytetyöt	
○ Vanhempien kokemuksia sosiaalisesta mediasta vanhemmuuden tukena	1 sosionomiopiskelijaa
• perheleiritoiminta (leiri peruuntui, mutta ryhmä ehti kokoontua neljä kertaa ja teki kaikki suunnitelmat)	8 sosionomiopiskelijaa

Yhteensä:

28 opiskelijaa

9. ARVIOINTI

Vaikka uudistettu lastensuojelulaki (417/2007) ja Valtioneuvoston asetusneuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (380/2009) velvoittaa kunnat ja kuntayhtymät järjestämään yksilö- ja perhekeskeistä lastensuojelua myös avohuollossa eli siis järjestämään ennalta ehkäisevää lastensuojelutyötä, niin sosiaali- ja neuvolatyöntekijöillä ei ole tarpeeksi tarjota riittäviä ja oikea-aikaisia perhekohtaisia tukipalveluja. Sekä laissa että asetuksessa edellytetään varhaista puuttumista ja monialaista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Toiminnan kannalta merkityksellinen ohjeistus tulee RAY:n avustusstrategisten linjausten kautta.

Perheen talo -yhteistyön tavoitteena on ollut tarjota ja kehittää matalan kynnyksen avopalveluja, joilla on tarkoitus ennalta ehkäistä ongelmien kehittymistä. Toiminta lähtee mahdollisimman varhaisesta puuttumisen ajatuksesta, että perheet saisivat perheille tarkoitettuja avopalveluja juuri oikeaan aikaan. Keskeisenä toiminnassa on yhteistyöhankkeen toimijoiden Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry:n, Iisalmen Pelastakaa Lapset ry:n ja Ylä-Savon Ensi- ja Turvakotiyhdistys ry:n ja julkisen sektorin palvelujärjestelmän mahdollisimman hyvä ja nopea tiedonkulku ja toimintojen kehittäminen. Perheen talo -yhteistyön toiminnan peruskonsepti on laaja-alainen yhteistyöhön ja kumppanuuteen perustuva ehkäisevän lastensuojelun vanhemmuutta ja osallisuutta vahvistava toimintamalli.

Rajapinta Perheen talo -yhteistyön ja kuntayhtymän välillä on selkeä ja suunnitelmallinen. Perheen talo -yhteistyö edustaa kolmatta sektoria ja kansalaistoimintaan pohjautuvaa ammatillisesti ohjattua vapaaehtoistoimintaa, joka täydentää palvelujen tarjontaa lapsiperheille. Kuntayhtymän palvelut

keskittyvät entistä enemmän ns. ydintehtäviin eli lakisääteisten palvelujen järjestämiseen. Kuntayhtymän kanssa pyritään tietoisesti rakentamaan strategista kumppanuutta, jotta perheet saisivat tuen ja avun mahdollisimman varhain. Tulevaisuuden innovatiivinen ehkäisevä lastensuojelu kykenee synnyttämään uutta tekemällä tiivistä yhteistyötä eri tahojen kanssa. Se kykenee hyödyntämään sellaisia olemassa olevia voimavaroja ja osaamista, joita ei vielä näy käytännöissä. Osaamisen yhdistäminen tuottaa sellaista lisäarvoa, jota ei olisi voinut syntyä ilman kumppanuutta. Tulevaisuuden ehkäisevän lastensuojelun palveluketjut ovat toistensa jatkumoa eli siinä missä toisen päättyy – toisen alkaa. Win/win eli kaikki kumppanit hyötyvät. Perheen talo-yhteistyön toiminnat ovat lähellä perheitä ja varhaisen tuen merkitys korostuu. Palvelunohjaus on vastavuoroista kuntien ja Perheen talo-yhteistyön välillä. Tarvitaan laaja-alaista kumppanuutta ja yhteiseen päämäärään tähtäävää toimintaa, jossa hyödynnetään kansalaisjärjestöjen mukanaan tuoma lisäarvo.

Perheen talo –yhteistyö on koko toimintansa ajan ollut nimenomaan järjestölähtöistä auttamistyötä. Auttamistyön pohjana on ollut paikallisten täysin vapaaehtoisten lastensuojelujärjestöjen aktiivien halu auttaa ja tehdä yhteistyötä. Suurin osa toiminnasta perustuu vapaaehtoistyöhön, joten vapaaehtoisten rekrytointiin ja koulutukseen on kiinnitetty enemmän huomiota viime vuosina. Vapaaehtoistyön koordinointi on ollut yksi toiminnan perusrakenteista. Toiminnan järjestäminen näin laaja-alaisesti tällä hetkellä ilman ammatillista ohjausta on mahdotonta.

Perheen talo –yhteistyön asiakkaita ja toimijoita ovat perheet, vapaaehtoiset ja tukityöllistetyt pitkäaikaistyöttömät. Perheen talo –yhteistyön toimintaan mukaan tulevat perheet tulevat omasta halustaan ja omasta päätöksestään. Oleellista on ollut riittävän laaja toiminnasta tiedottaminen ja imagon rakentaminen siten, että toimintaan voi tulla kaikki halukkaat ilman lähetteitä tai ongelmia. Neuvola on ollut aktiivisin konkreettinen yhteistyötaho erityisesti ensimmäisen lapsen synnyttyä perheeseen.. Perheet saavat usein neuvoa ja ohjausta palvelusta neuvolan, päivähoidon, sosiaalitoimen ym. henkilöstöltä, mutta yhteydenotto on asiakkaan vastuulla. Usein perheet ovat saaneet merkityksellisen ohjauksen ja rohkaisun avun hakemiseen jo tukea saavalta perheeltä.

Perheen talo –yhteistyön toiminnat on haluttu rakentaa ja säilyttää ns. matalan kynnyksen palveluna, minkä piiriin on perheiden helppo tulla ja ottaa apua vastaan. Tämän lisäksi on muistettava, että toiminta on ehkäisevä lastensuojelupalvelu. Näillä perusteilla virallisia asiakassuunnitelmia tavoitteineen ei tehdä. Sen sijaan jokainen perhe pyritään alusta alkaen kohtaamaan yksilöinä, joilla jokaisella on oma erityinen elämäntilanteensa ja avuntarpeensa. Näiden perusteella pyritään perheelle tarjoamaan juuri heidän kaipaamaansa apua ja tukea.

Koordinaattori teki ylempään ammattikorkeakoulututkintoon (sosiaali- ja terveysalan johtamisen ja kehittämisen koulutusohjelma) kuuluvan opinnäytetyön, jonka nimi on *Asiantuntijoiden tulevaisuuden näkemyksiä kolmannen sektorin ja julkisen sektorin strategisesta kumppanuudesta ehkäisevässä lastensuojelutyössä, Olisipa ihanaa, kun visiot toteutuisivat!* Tutkimusmenetelmänä käytettiin delfi-menetelmää, joka on yksi tulevaisuuden tutkimuksen menetelmistä. Opinnäytetyö valmistui keväällä 2011 ja se on luettavissa:

<http://www.perheentalo.fi/File/Niskanen%20Sinikka.pdf>

Yhdessä lapsen parhaaksi

PERHEEN TALO -YHTEISTYÖ

*Iisalmen Pelastakaa Lapset ry
Mannerheimin Lastensuojeluliiton Iisalmen yhdistys ry
Ylä-Savon Ensi- ja turvakotiyhdistys ry*

**Koordinaattori Sinikka Niskanen
Perhekeskus Onni ja Ilona
Pohjolankatu 9
74100 IISALMI
P. 040-7 431 773**

**email: sinikka.niskanen@perheentalo.fi,
www.perheentalo.fi**

